

УДК 636.034.08:631.115.1

ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ – УТРИМАННЯ КОРОВИ В ОСОБИСТОМУ ПІДСОБНОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Сиромятникова Н.А., к. с.-г. н., доцент
Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

Анотація. Розглядається один з варіантів додаткового одержання молочної продукції за рахунок утримання великої рогатої худоби у власному підсобному господарстві

Ключові слова: молоко, утримання, корми, годівля, доїння

Актуальність проблеми. Найважливішою галуззю продуктивного тваринництва України є скотарство, яке постачає незамінні продукти харчування і цінну сировину для харчової і переробної промисловості.

У результаті господарського використання великої рогатої худоби одержують молоко, що відзначається високими харчовими якостями і сировиною для виробництва молочних продуктів.

Від корови за рік (доять її зазвичай 10 місяців після отелення) можна отримати 4000-5000 кг молока, що повністю задовольняє потребу в цьому продукті 8-10 чоловік. Молоко і молочні продукти складають основу повноцінного харчування населення. За науково-обґрунтованими нормами харчування, людина має споживати, в середньому, 380 кг (у перерахунку на молоко) молока і молочних продуктів, у тому числі 120 кг молока у свіжому вигляді.

Скотарство дає основну масу м'ясної продукції, цінною за вмістом високоякісних білків і незамінних амінокислот. Забійний вихід худоби складає 55-60 %.[1].

Результати дослідження. Нині молочне скотарство представлено великою кількістю порід молочного і молочно-м'ясного напрямку продуктивності, що дозволяє населенню провести вибір худоби у відповідності з потребами.

Спеціалісти вважають, що найбільш бажаним є розведення в особистому підсобному господарстві тварин м'ясного і молочно-м'ясного типу.

Оцінюючи молочну якість корів враховують зовнішній вигляд тварини, вік, походження, показники власної продуктивності і продуктивності нащадків.

В присадибному господарстві у разі утримання 1-3 корів з молодняком в одному приміщенні планувальні рішення можуть бути значно спрощені, а нормативи площі змінені в бік збільшення. Звичайно в такому господарстві достатньо мати два приміщення: корівник і хлів для грубих кормів і підстилки. Необхідно також гноєсховище з сечозбірником.

Перше осіменіння телиць проводять у віці 16-18 місяців. Більш ранішнє осіменіння недоцільне, оскільки передчасна тільність затримує розвиток тварини, негативно відбивається на її продуктивності в майбутньому, а також на якості приплоду. Жива маса телиці повинна становити не менше 300 кг для молочних порід і 330 – 340 кг для молочно-м'ясних.

Нині корів і телиць господарств приватного сектора осіменяють штучно на спеціально обладнаних пунктах, що дозволяє усунути розповсюдження хвороб через статеві органи і розширити можливість використання видатних биків-плідників. Корову чи телицю, яку осіменили, витримують на прив'язі у стані спокою. Інколи застосовують і природне спарювання.

До закінчення охоти випускати корову або телицю в стадо не слід. Якщо під час наступної очікуваної охоти (протягом 28 днів після осіменіння) худоба не проявляє ознак

хвилювання, має хороший апетит, не стрибає на інших корів в стаді, можна вважати, що корова запліднилася.

Тривалість тільності у молочних порід великої рогатої худоби становить в середньому 285 днів з коливаннями 7–10 днів в сторону збільшення або зменшення, що залежить від породи, віку, умов годівлі, статі приплоду.

Добре годувати корову потрібно не лише в період лактації, але і під час сухостою, коли увесь організм готується до майбутнього отелення [2].

Від годівлі корови в сухостійний період багато в чому залежить її подальша молочна продуктивність. Потрібно уважно слідкувати за тим, щоб до часу отелення корова мала хорошу, але не жирну вгодованість. За сухостійний період жива маса корови повинна збільшитися на 50-75 кг.

Годують корову тричі за добу в один і той же час. Спочатку дають концентровані, потім соковиті і грубі корми, не допускаючи різкої зміни кормів в раціоні, так як це часто приводить до розладу травлення.

Всі корми впливають не лише на кількість і якість молока, яке видоюють, але й на якість молочних продуктів, які одержують з молока. Деякі корми містять речовини, які потім переходять у молоко, спричиняючи вади смаку, запаху і зміну його властивостей. Тому не можна перевищувати максимально допустимі норми раціону кормів для корови (табл.1).

Таблиця 1

Максимальні добові дачі кормів молочній корові середньої маси

Корми	Кількість, кг	Пороки, які можуть бути викликані
Силос	30	Відповідний запах молока
Солома	2-4	Масло білого кольору і тверде
Макуха:		
соняшникова	1,5-3	Відповідний запах молока
рапсовий	1,5	Масло дуже м'яке
Відвійки пшеничні	6	Масло тверде
Овес	4	Зменшується жирність молока, масло м'яке
Кукурудза	4	Зменшується жирність молока, масло м'яке
Жито, ячмінь	4	Тверде масло
Боби, горох, вика, чечевиця	1,5	Гіркий присмак молока, тверде масло
Жом буряковий		
свіжий	40	Відповідний запах молока
кислий	30	
сухий	5	
Картопля сира	20-25	Невисока якість масла і сира
Буряк кормовий	30-40	Неприємний присмак молока
Гичка коренеплодів	12	Зменшується жирність молока
Зелені корми і пасовищна трава	70	Рідке молоко

Для того, щоб одержати 3,5-4 т молока від корови за рік, повинно бути заготовлено в середньому на корову 2 т сіна, 3 т силосу, 4 т кормового буряка, 2 т концкормів і згодовано у вигляді підкормки і на пасовищі близько 10 т зелених кормів.

Зазвичай, в особистому господарстві селянина від корови одержують близько 4500 кг молока за лактацію за середнього добового надою біля 15 л. Але є корови з річним удоєм 10, 15, 20 і навіть 25 тис. л [3].

Доїти корову можна 2 або 3 рази за добу. Проміжки між доїннями повинні бути однаковими, але за необхідності нічний проміжок можна збільшити.

Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини

Загальна тривалість підготовки корови до доїння має бути не менше і не більше 45 секунд. За 4-6 хвилин потрібно встигнути видоїти корову, поки триває надходження молока у вим'я з молочних судин.

Ручне доїння потребує великих затрат праці і воно малопродуктивне. За середньодобового удою корови 30 л доярці потрібно до 3000 разів стискати і розтискати долоні. Тому доцільно проводити машинне доїння корів спеціальною пересувною доїльною установкою УІД-10 або УІД-20, які випускає Акціонерне Товариство «Брацлав», призначених для доїння корів зі збором молока у доїльні відра.

Для того, щоб визначити доцільність утримання молочної корови у власному підсобному господарстві, було підраховано разові витрати на 1 корову протягом року. Це витрати на ветеринарне обслуговування, штучне запліднення та ідентифікацію худоби – вони склали 1129,15 гривень.

Розрахунок товарності молока наведено у таблиці 1. Власні потреби молока: 2 людини · 250 л = 500 л; випоювання теляти – 250 л, поросят -100 л; разом - 850 л

Таблиця 2

Товарність молока

Надій молока на 1 корову, л	Господарські потреби, л	Залишок на реалізацію, л	Товарність молока, %
4500	850	3650	81,1
5000	850	4150	83,0
6000	850	5150	85,8
7000	850	6150	87,8

Собівартість утримання 1 корови визначається статтями витрат на разові витрати протягом року, вартість кормів, електроенергію та паливо-мастильні матеріали (таблиця 3).

Таблиця 3

Собівартість утримання 1 корови

Статті витрат	Витрати, грн.	
1. Ветеринарне обслуговування	1029	
2. Ідентифікація (нумерація)	50	
3. Штучне запліднення	50	
4. Вартість кормів при надоях: I 4500	12000	
	II 5000	14968
	III 6000	16518
	IV 7000	19720
5. Електроенергія	204	
6. Паливо-мастильні матеріали	1000	
7. Разом витрат:		
	I	14333
	II	16266
	III	18851
	IV	22053
Собівартість 1 ц товарного молока: :	I	393
	II	392
	III	366
	IV	359

Виручка від реалізації молока в залежності від закупівельної ціни, прибуток від реалізації молока від однієї корови та середньомісячний прибуток на 1 особу від однієї корови в залежності від ціни реалізації молока наведено в таблицях 3, 4, 5 [4].

Таблиця 4

Виручка від реалізації молока в залежності від закупівельної ціни, грн.

Реалізація товарного молока	Виручка від ціни реалізації, грн. / л				
	3	4	5	6	7
3650	10950	14600	18250	21900	25550
4150	12450	16600	20750	24900	29050
5150	15450	20600	25750	30900	36500
6150	18450	24600	30750	36400	43050

Таблиця 5

Прибуток від реалізації молока від однієї корови, грн.

Реалізація товарного молока	Прибуток від ціни реалізації, грн.. / л				
	3	4	5	6	7
3650	-3383	267	3917	7567	11217
4150	-3810	334	4484	8634	12234
5150	-3401	1749	6899	12049	17649
6150	-3603	2547	8697	14847	20997

Таблиця 6

Середньомісячний прибуток на 1 особу від однієї корови в залежності від ціни реалізації молока

Реалізація товарного молока	Ціна реалізації, грн. / л				
	3	4	5	6	7
3650	-282	22	326	630	935
4150	-317	28	374	720	1103
5150	-307	145	575	1004	1471
6150	-300	212	725	1237	1750

Висновки

1. Реалізація молока особистими господарствами населення молокопереробним підприємствам 3 грн. за 1 л є збитковим, а за закупівельною ціною 4 грн./л перебиває лише затрати на утримання корови і не дає можливості господарю власного підсобного господарства розраховуватися за спожиту електроенергію і газ.

2. Особисте підсобне господарство з однієї корови може бути привабливим лише за умови реалізації молока на ринках у свіжому вигляді без нормалізації до стандартної жирності по 6-7грн. за 1 л. При цьому корова з продуктивністю 4500 л може дати прибуток в 630 грн. щомісячно за ціною реалізації 6 грн./л або 935 грн. за ціною реалізації 7 грн./л. Із збільшенням продуктивності корови прибуток зростає.

Література

1. Башкирець Б.А. Что должен знать владелец коровы/ Б.А. Башкирець, Ю.В. Бойко - Л.: Колос, 1982.- 115 с.
2. Польовий Л. Підготовка корів до літнього утримання та отелення /Л.Польовий, Т. Поліщук // Тваринництво України. - 2010.- № 11.- С. 16-20.
3. Попович Ф.Я. Совети по веденню приусадебного хозяйства/ Ф.Я.Попович, Б.К. Гаповенко, Н.М. Коваль – К.: Урожай, 1985.- 663 с.
4. Фичак В.М. Ефективна корова / В.М. Фичак // Пропозиція. - 2009.- № 8.- С. 126-127.

**ДОПОЛНИТЕЛЬНЫЙ ИСТОЧНИК МОЛОЧНОЙ ПРОДУКЦИИ – СОДЕРЖАНИЕ КОРОВЫ В
ЛИЧНОМ ПОДСОБНОМ ХОЗЯЙСТВЕ**

Сыромятникова Н.А.

Харьковская государственная зооветеринарная академия

Аннотация. Рассматривается один из вариантов дополнительного получения молочной продукции за счет содержания крупного рогатого скота в личном подсобном хозяйстве

Ключевые слова: молоко, содержание, корма, кормление, доение

**ADDITIONAL SOURCE OF SUCKLING PRODUCTS IS MAINTENANCE OF COW IN THE
PERSONAL SUBSIDIARY ECONOMY**

Syromyatnikova N.A.

Kharkov State Zooveterinary Academy

Summary. Annotation. One of variants of additional receipt of suckling products is examined for the set of maintenance of cattle in the personal subsidiary economy

Key words: milk, maintenance, stern, feeding, milking